

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 100 Lei. — Șase luni 50 Lei. — Trei luni 25 Lei. — Pentru străinătate un an 180 Lei.
Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Mitropoliei Nr. 45. — Serisori nefrancate se refuză. — articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir peti 2 lei pentru odată dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Congresul catehetic al preoțimii ortodoxe române din Ardeal

Sedința a II-a

S'a ținut în 2/15 Noemvrie la ora 3 d. a.

Prezenți: I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae, prezidenta societății ortodoxe a femeilor române dna *principesa Alexandrina Cantacuzino*, reprezentantul ministrului de culte dl inspector general *Savin*.

Prezident: Dr. G. *Ciuhandu*.

Luând cuvântul I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae salută cu deosebită bucurie pe ilustra doamna *Alexandrina Cantacuzino* prezidenta Societății ortodoxe a femeilor române; arată cum înainte cu vreo 12 ani femeile din societatea de elită a vechiului regat s'au constituit într'un zid de apărare religioasă și națională: în «Societatea Ortodoxă a Femeilor Române» a cărei binefăcătoare activitate am simțit-o în timpurile grele ale războiului și noi cei de dincoace de Carpați. Această societate a înființat numeroase instituții de creștere toate conduse în spirit național-bisericesc. Ea însăși este un puternic sprijinitor al bisericii noastre. Sufletul acestei societăți este prezidenta, doamna *Cantacuzino*, care cu primejdia vieții în decursul războiului a trecut granița aducând daruri soldaților răniți, iar nouă inspirându-ne încredere... Dna *Cantacuzino* a fost cea dintâi în 1919 care a venit la noi cu solia de a înființa orfelinate pe seama orfanilor de război. De aceea mulțumindu-i în numele congresului, că a avut bunăvoința de a se prezenta în mijlocul nostru o salutăm cu deosebit respect. (Entusiasme ovațiuni la adresa dnei *Cantacuzino*).

Doamna *Cantacuzino* luând cuvântul rostește următoarele:

*Inalt Prea Sfințite,
Sfințiți părinți,
Onorat congres,*

La chemarea mitropolitului Bălan, am răspuns cu toată inima, dându-ne bine seama de importanța acestui congres, care intrupează în bună parte sufletul românesc-ortodox și dela care poate porni mișcarea cea mai importantă pentru buna îndrumare a bisericii noastre și a vieții naționale ortodoxe în toată țara. Sănteți cei mai îndreptuți, Preasfințiți părinți, a cunoaște rănile de care suferim, deoarece pe acest pământ, mai mult ca ori unde, cărmuirea sufletească atât de intensă, a fost condusă de preoțime.

Recunoștința neamului întreg se îndreaptă către apostolii luptelor seculare, către preoții ardeleni, cari cu ajutorul atâtor martiri, ca: *Horia, Cloșca și Crișan*, au fost mucenicii, ce neîncrețit în toilul vijeliilor seculare, au ținut veșnic

candelile aprinse pentru mântuirea neamului. Nicăierea, mai mult ca aci, biserica n'a fost scutul sfânt al unui popor. Nicăierea rostul ei în dezvoltarea culturală națională, nu s'a dovedit mai de folos, nicăierea istoria bisericii nu s'a identificat mai mult cu însuși istoria neamului. Dvoastre, în bună parte, sănteți aceia cari ați cucerit pentru biserica ortodoxă română drepturi neperitoare la recunoștința veșnică a statului român.

Grăție Dvoastre, a preoților din întreg cuprinsul românismului, biserica ortodoxă-română a putut face, ceea ce nici o altă biserică din lume nu a putut săvârși, a ținea pe un neam sfărâmit de viclesugul vremurilor, totuși încheșat în cuget și simțire prin puterea credinței.

Românii de pretutindeni când luptau pe patru fronturi diferite unii contra alții, conduși de atâtea împărății dușmane nouă, ei în noaptea mântuirii Domnului, care era și mântuirea noastră, în aceeași zi, la aceeași oră, vedeau aprinzându-se scânteia luminării divine în fața aceluiași altare, pe câmpurile de luptă, în Galilia, la Isonzo, în Macedonia, la Olt, Mărășești, Otuz, toți se împărțeau în aceeași limbă, strigau cu același suflet: «Hristos a înviat», înviat a și neamul românesc. Și a înviat în fine, după suferințe grozave, înfăptuindu-se visul fulgerător al unui mare Voievod. Ne vedem astfel așezați între: Tisa, Nistru, Dunărea și Marea-Neagră, ca cea mai importantă constelație politică, reprezentând 14 milioane de oameni și chemați de odată din robi ce eram noi acum 40 ani, și dvoastră chiar acum în urmă, a fi conducătorii Orientului european. Acuma, numai începe viața adevărată a statului român. Acuma se pune temelia pe care trebuie să se ridice un popor conștient de răspunderile și datorile sale. Acum viața socială trebuie organizată în așa fel, încât cei cinstiți, cei buni, cei harnici, să aibă rostul lor în serviciul țării.

Acuma spiritul de legalitate și de înaltă moralitate trebuie să fie introdus în toată viața noastră publică și privată.

Răspunderi covârșitoare apăsă pe umerile noastre. Generația jertfei are datoria să ducă până la capăt opera întreprinsă de atâtea martiri și nu trebuie să și piardă vremea în certuri păgubitoare, în sfășieri fără rost, în intrigi, cari numai vrășmașilor pot folosi. În nevrosa universală, când nicăierea se pare că binele nu se mai poate despărți de rău, când vântul de ură este mai tare decât năzuințele de liniște și înfrățire, împingând până și frații de același sânge într'o nebunească învrăjbită, biserica ortodoxă rămâne deapurarea singurul punct de rezim pentru conștiințele curate românești. Biserica trebuie să iasă din atare și să aplece urechea ei spre năzuințele celor mulți și obidiți. Trebuie neapărat făcut o mișcare pentru înfăințarea poftelor și stăpânirea patimilor. După marea epopee ce am trăit, s'ar părea că sufletul românesc este în scădere, preocupat de povara greutăților materiale din ce în ce mai apăsătoare, desgustat de atâtea minciuni, care se pun în calea celor care ar vrea să muncească cu folos, el trebuie să fie trezit. Cei buni s'ar părea că nu au destulă energie pentru a se pune în calea celor răi și necugetați. Ei bine, biserica, familia și școala, cei trei mari factori ai vieții sociale, au

datoria să se pună pe muncă, luând efectiv conducerea mișcării sociale.

În desamăgirea ce deodată ne-a cuprins, sufletul nostru dornic de mai bine, dornic de a vedea și auzi altceva, în nevoia lui de a fi sprijinit în haosul acesta general, este ispitit de toți cei de altă lege ca noi, care caută a pune stăpânire pe dânsul.

Biserica noastră trebuie să organizeze, în tot cuprinsul țării, o intensă propagandă națională ortodoxă. Preoțimea trebuie să cunoască întreaga țară, cu toate problemele ei sociale, economice și culturale, atât de variate și complicate. — Preotul este singur în măsură a desăvârși adevărata unitate sufletească. Când cei din Ardeal vor cunoaște nevoile celor din Basarabia, când cei din Oltenia vor predica în bisericile din Bănat și cei din Maramurăș, se vor apropia de sufletul moldovanului după Bistrița, toți vor pricepe atunci mai bine: firea, năzuințele, cusururile și calitățile lor respective și încetul cu încetul se va plămădi un singur cuget și o singură conștiință românească. — Pentru aceasta, trebuie din ce în ce mai mult, să întărim organizația bisericii noastre ortodoxe. Nu trebuie să ne sfîim s'o spunem, că voim să facem dintr'nsa cea mai puternică cetate de credință omenească, închinată numai spre mărirea patriei române. De peste hotare, ni s'a spus într'un mare congres, că anumite credințe ar fi scutul de apărare ale unor anumite concepții politice. Noi, nu vrem să credem că aceasta ar fi adevărat. Însă, ținem să declarăm solemn aci, că de sufletul național românesc nu vom îngădui nimănui să se atingă, nici de integritatea teritoriilor noastre. — Noi n'am cucerit nimic, nici nu ne am aruncat în războaie de cât pentru a sfărâma lanțuri seculare și a face ca dreptatea și echilibrul etnic să fie restabilit pe aceste plaiuri, — astfel nici o putere omenească să nu se atingă de noi, căci o vom sfărâma. —

Noi, nu avem catedrale mari, bogate, pline de comori artistice, ci afundate, pline de fum, umile în aparență, dar bogate în comori neprețuite. Pe lespezile lor, este scrisă istoria Ortodoxismului român, străjea neadormită a sufletului și a neamului românesc, el nu va da nici odată înapoi și conștient de menirea lui în această țară, el înțelege astăzi mai multe chiar ca eri, a fi conducătorul spiritual al poporului acestuia, plămădit, legănat și oțelit de dânsul.

În acest scop, trebuie însă, ca biserica să fie descătușată de tutela prea apăsătoare mai ales la noi în Muntenia, Oltenia și Moldova, pe care politicianismul o exercită asupra ei. — Ea trebuie să nu mai fie silită la anumite compromisuri, care o împiedecă a se manifesta ca cărmuitoare și a se rosti ori când și contra ori cui când o crede necesar pentru binele obștesc.

Slujitorii ei trebuie să fie obiectul unei deosebite considerațiuni și, ca atare, trebuie să aibă și retribuțiile în proporții cu demnitatea înaltă ce ocupă. Este inadmisibil ca preotul să nu aibă asigurată viața lui de toate zilele și să aibă preocupări materiale care îl împiedică a și închina toate puterile pentru alinarea durerilor celor mulți.

Reforma Seminarelor și a Facultății noastre de teologie se impune, avem datoria să veghem ca numai cei care simt întrânsii dragostea adevărată a aproapei, să poată îmbrățișa cel mai sfânt apostolat.

Inalt Prea Sfințite,

Sănteți cel mai tânăr dintre înalții mitropoliți. Ați fost chemat de dorința unanimă a poporului ardelenesc pentru a ocupa scaunul în veci binecuvântat al Marelui Șaguna.

Puteți astfel, mai mult ca ori care altul, face ca biserica ortodoxă, să-și desăvârșească organizația ei. Aveți norocul să trăiți în vremuri în care creștinismul pretutindena își recapătă acțiunea lui binefăcătoare.

Și aci, la noi, așteptăm solii vremurilor noi, care să dea conștiinței publice, adevăratul ei înțeles, care să ridice pe cei buni, să osăndească viciile fără rost, luxul necugetat, risipa banului care este rușinea vieții noastre publice. Ceasul sancțiunilor morale a sunat și așteptăm pentru a putea pune ordine în toate domeniile vieții noastre publice și private ca biserica cărmuitoare de suflete, să ne arate drumul drept, pe care trebuie să pășim.

Societatea ortodoxă națională a femeilor române, care deapurarea a fost în slujba bisericii și a țării, vine astăzi prin glasul meu să se puie cu smerenie la muncă, alături de sfinții părinți, pentru înălțarea vieții noastre sociale și nădăjduște că apelul său către toți creștinii va găsi puternic răspuns, și că vom putea înjgheba în fiecare oraș, sat și cătun, organizații ortodoxe naționale a femeilor române, adevărate armate de credincioși pe care sfinții voastre, statul și dinastia, să poată ori când bizui.

În această nădejde, vom spune ca evanghelistul: «Sloboade, Doamne, pe robul tău, căci văzură ochii mei sunând ceasul mântuirii».

Cuvântarea dnei Cantacuzino a făcut o adâncă impresie asupra membrilor congresului și a fost întâmpinată prin vii aplauze, cu o adevărată manifestațiune de simpatie.

I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae* s'a simțit din nou îndemnat de a se ridica și a mulțumi dnei Cantacuzino pentru cuvintele calde adresate congresului, asigurându-o că biserica ortodoxă de dincoace de Carpați a fost ocrotitoarea sufletelor. Această misiune o avem și astăzi și în serviciul acesteia, ascultând cerințele nouă vreme să stăm și pe mai departe la postul nostru, având cămașă vieții sufletești a poporului. Sânt fericit, spune Inalt Prea Sfinția Sa, că dna Cantacuzino a accentuat momente de adevărată elevațiune sufletească și nu pot decât să-i repet gratitudinea noastră, asigurându-o că în opera care o desvoaltă ca prezidență a Societății ortodoxe îi vom da tot sprijinul și concursul nostru.

Prezidentul Dr. G. Ciuhandu încă mulțumește dnei Cantacuzino pentru bunăvoința ce a avut-o de a se prezenta în mijlocul nostru, o salută de binevenire, tot asemenea salută și pe dl reprezentant al Ministrului cultelor, pe dl *Savin*.

Intrându-se în ordinea de zi, secretarul general pâr, *P. Morușca*, citește raportul comitetului despre activitatea Asociației dela ultimul congres până astăzi. Din frumosul și temeinicul raport amintim următoarele:

În cuvinte duioase se aduce la cunoștința congresului trecerea la cele eterne a valorosului prezident al Asociației *Dr. V. Saffu* și a membrului din comitetul central *Dr. I. Sârbu*.

Congresul dă expresiune pierderii suferite prin ridicare.

Se amintește apoi, că statutele Asociației clerului au fost încuviințate din partea P. S. Sinod episcopesc, cerându-se a se face numai unele mici modificări și întregiri.

Se trece după aceea la activitatea biroului central al Asociației, care a dat diferite invitațiuni despărțămintelor cu deosebire cu privire la conferențele pastorale și activitatea cercurilor religioase.

Arată apoi activitatea dezvoltată de Secții și despărțămintele aceluia amintind pe cele mai active din secția Sibiu: *Cohalm*, *Deva*, *Dobra*, *Hunedoara*, *Miercurea*, *Sebeș* etc. În fine prezentează în numele comitetului următoarele propuneri:

1. Intregirea statutelor, dintre cari cel mai însemnat punct e următorul:

Comitetul central să fie autorizat a revizui textul statutelor și a le adauge regulamente de organizare a vieții tinerimii, a corurilor bisericesti și reuniunilor de femei și apoi toate să se tipărească din nou în broșură separată.

2. Să se oblige toți preoții mitropoliei aflați în serviciul bisericii a se înscrie membri ai Asociației, plătind cotizațiile începând cu anul 1919 întrucât au fost deja în funcțiune în acel an. Scutire dela plățirea cotizațiilor pot da despărțămintele în cazuri motivate.

3. Toți membrii Asociației să fie obligați a abona «*Revista Teologică*», iar pentru foaia «*Lumina satelor*» să se îndatoreze fiecare preot a trimite până la 10 Dec. a. c. cel puțin 10 adrese de a le credincioșilor, despre care cred că ar abona-o, din parohie ca și din comunele pe care le administrează.

4. Secțiile să stăruie ca să se organizeze toate protopopiatele în despărțăminte ale Asociației și să-și înceapă activitatea. Fiecare despărțământ să-și aleagă un duhovnic pentru conducerea «*misiunilor interne*» și a mărturisirii preoțimii. Iară în centrele episcopale, cari sânt și centre ale secțiilor, să se institue din partea P. Sf. chiriarii duhovniciei eparhiale, cari prin conferințe duhovnicești să intensifice acest mijloc de înviurare a vieții creștinești, care este mărturisirea, pentru toate fețele bisericesti și prin ei pentru credincioși.

P. Sf. sinod episcopesc să fie rugat a încuviința acest desiderat.

5. Autoritățile noastre bisericesti să fie rugate a încuviința în bugetele parohiilor diurne pe seama preoților pentru participarea la adunările despărțămintelor și la conferințele pastorale. Iar pentru întrunirile cercurilor religioase să îndemne prin circulară pe credincioși să ajute pe preoți cu cărușia. Întrunirile acestor cercuri trebuie să se desvoalte pe încetul în misiuni populare cu durată de mai multe zile, în cari să se pregătească mărturisirea generală și cuminerea credincioșilor. Aceasta este cel mai sigur și mai efecace mijloc de combatere a sectarismului.

6. Pentru reușita acțiunii de educație și cultură mai ales la sate, să se ceară înalțului guvern, pe lângă motivare temeinică, ca să ordone închiderea crâjmelor, sistarea târgurilor și încetarea lucrului în cancelăriile comunale și la oficiile publice în Dumineci și sărbători. Intervenirea să se facă prin mijlocirea P. Sf. sinod episcopesc și paralel cu Asociațiunea pentru cultura și literatura poporului român, care în adunarea generală din acest an a decis să pornească acțiune în acelaș senz.

7. Membrii Asociației să fie obligați a contribui anual cu 1% după salariu pentru înființarea «*căsei preoților*» pe lângă universitatea din Cluj, pentru adăpostirea fiilor de preoți.

8. Congresul să invite cel-lalte secții și respectivele autorități bisericesti eparhiale să inițieze câte un internat, întrun centru școlar, pentru adăpostirea copiilor de preoți, în care cei orfani de tată să aibă întreținere gratuită, — după modelul internatului arhidiecezan din Sibiu, pentru care preoțimea acestei eparhii contribuie anual 2% după salariu.

9. Să se dea comitetului vechiu absolutul pentru gestiunea trecută și să se aleagă noul președinte și secretar general, precum și comitetul central al Asociației pe un nou period de 3 ani.

Raportorul comisiunii însărcinate cu censurarea raportului general, pâr. Ioan Crăciun, recomandă congresului să voteze propunerile comitetului central.

Deschizându-se desbatere generală asupra acestui obiect, neamunțându-se nimenea la cuvânt și congresul declarând că consimte cu propunerile făcute, I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae* într'un expozeu mai lung a ținut să se pronunțe în mai multe chestiuni din propunerile făcute, dând îndemn pentru desăvârșirea organizației preoțimii, care să se organizeze conform statutelor fără a aștepta în acest scop ordin de sus. A sulevat apoi mai multe chestiuni actuale. A mulțumit preoțimii din arhidieceză pentru gestul frumos și sprijinul dat de a înființa internatul arhidiecezan, în care fiii orfani de preoți se cresc gratuit, ear celorlalți fii de preoți și credincioși ai bisericii noastre încă li se fac înlesnirile posibile. Amintește I. P. S. Sa că deși încă ca profesor înainte cu 15 ani a făcut pro-

punerea de a se înființa un internat pe seama fiilor de preoți, totuși din cauza greutateii vremurilor nu s'a putut înființa până acum.

Indemnul cel mai nou de a accelera înființarea internatului i-l-a dat faptul, că în munții apuseni a răposat un preot, rămânând 11 orfani, dintre cari nici unul nu era așezat. Cel mai mare era militar. I. P. S. Sa a intervenit pentru eliberarea lui sore a îngrijii de văduvă și frații mai mici. Pe 5 din acești orfani I. P. S. Sa i-a plasat în orfelinatul arhidiecezan. Sore lauda preoțimii din arhidieceză constată, că nu s'a găsit un singur preot, care să zică că nu contribuie la susținerea internatului.

Indrumă I. P. S. Sa preoțimea să răspândească între popor «*Lumina Satelor*», căci această foaie red ctată în spirit adevărat creștinesc, scrisă pe înțelesul poporului, în satele izolate este preotului un bun tovarăș în răspândirea lumini și culturii.

Trecând la altă ordine de idei, I. P. S. Sa a ținut să atragă atențiunea preoțimii, ca să nu se înroleze la carul politic al nici unui partid, căci zice apostolul: «*Oi voi sânt-ți ai lui Pavel, ai lui Apollo, ori Chifa? Nu, voi sânt-ți ai lui Hristos*». Așa și preotul trebuie să fie al tuturor, deci deasupra tuturor partidelor. De aceea li îndeamnă ca să păstreze independența față de orice partid.

«*În slujba lui Hristos fiind, când vă vor căruți să nu vă turburați; să nu vă lăsați impresionați de bârfeli, pentru că noi ne avem înaintea ochilor noștri limpez țintele noastre. De aceea nu-i permis să ne lăsăm a fi robi ai opiniei altora, ci cunoscând ținta noastră, neconturbați să mergem spre dânsa*». (VII aplauze).

Vorbirea I. P. S. Sale a electrizat pe membrii congresului, cari au făcut înalțului prelat adevărate ovații.

Asesorul *Lazar Triteanu* a făcut declarația, că fiind membru al corporațiilor legiuitoare, nu caută să servească interesele de partid, ci interesele bisericii și poporului nostru. Biserica ortodoxă dela întemeierea ei a căutat întotdeauna să-și rezolve problemele ei alături de stat și a găsit energia necesară să se apere, când statul căuta să o aservească. De aceea și noi să căutăm ca noi să conducem pe credincioșii noștri și să nu lăsăm pradă aceluia cari caută numai interese particulare.

Fiind timoul înaintat ședința s'a închis la ora 7 seara, anunțându-se proxima ședință pe 16 Nov. st. n. la ora 9 a. m.

Cetiri folositoare

(x) Am vestit, în numerele trecute ale ziarului nostru, apariția publicației *Calendarul Bunului Creștin pentru anul 1923*.

Purtând, în anii precedenți numirea simplă de *Calendar*, — publicul cititor îi zicea *Calendarul arhidiecezan*. — și-a luat acum numele de *Calendarul Bunului Creștin*, pentru a arăta mai lămurit și prin titlu țanta ce în deosebi se urmărește prin conținutul său.

Prin noua sa formă, cu lcoana catedralei mitropolitane în frunte, *Calendarul* care intră în anul al 72-lea de existență, are înfățișare frumoasă și prietenoasă. Tipografia Arhidiecezei a pus deosebită îngrijire la tipărirea lui, și a dat în anul acesta mai numeroase ilustrațiuni ca de obicei.

Numărul știutorilor de carte crește, spre bucuria noastră, an de an. De aceea s'a simțit necesitatea să se tipărească tocmai *Calendarul* într'o ediție destinată pe seama cititorilor celor mulți, și să li se dea o lectură aleasă și sănătoasă, întemeiată pe adevărurile veșnice propoveduite de biserica noastră creștină și românească. O altă ediție cuprinde așa numitul «*șematism*» — pe lângă alte însemnări și articole ce vor interesa în special pe slujitorii altarului.

Cărțile în mijlocul scumpirii generale, se vând astăzi cu prețuri ne mai pomenite,

— mai ieftine au rămas, până acum, calendarele.

Ca bună armă de propagandă culturală, calendarele noastre românești trebuie să fie întocmite toate, fără excepție, cu pricipere literară și culturală și — cu cât mai redus spirit negustoresc.

Calendarul Bunului Creștin voește, prin cuprinsul său bine ales și spus în cuvinte înțelese de toată lumea cititorilor, să pătrundă până în cele mai depărtate colțuri ale satelor, și să le aducă dorita bună hrană sufletească.

Calendarul Bunului Creștin are de scop să deprindă cât mai mult poporul nostru să-și cinstească vechea sa credință și limbă.

Muncitorul dela câmp și din ateliere, obosit de lucrarea brațelor, dar cu mintea liniștită și neturburată încă de fumul și alcoolul ispititor al cârciumelor, va găsi în cartea noastră citiri care trezesc sentimente de adevărat om și creștin, de sentimente ce îndrumază voința spre fapte vrednice de iubire și de respect.

Intemeiați pe cuvintele pline de înțelegere din Cartea cârților, dorim ca ideile democratice să iasă pretutindeni biruitoare, — dar să nu se prefacă în absurdități sociale și în stări haotice.

Nouă ne trebuie, astăzi și totdeauna, oameni muncitori și evlavioși, atât sus, cât și jos.

Ne adresăm către toată preoțimea noastră și o rugăm să îndemne credincioșii știutori de carte să-și împodobească masa și casa prin procurarea Calendarului ieșit din tipografia arhidiecezană.

Cartea conține, pe lângă cetiri interesante și folositoare, icoane care zugrăvesc întâmplările însemnate din cursul anului. Sânt reproduse icoanele M.M. LL. Regelui Ferdinand I și Reginei Maria, amândouă pe hârtie de lux, care pot fi scoase și puse în cadre, ca să înlocuească icoanele străine din multe case ale sâtenilor acestei țări.

Alătura învățăturilor religioase, calendarul aduce numeroase articole scurte, vesele și serioase, cu haz și glume, cântece din popor și din scriitorii de seamă, — care toate se pot citi în orice casă, unde se

mai păstrează înțelegerea pentru viața să nătoasă în familie, și unde farmecul de vatră părintească tot mai dăinuiește în sufletele curate...

In acest înțeles cerem sprijinul real și stăruitor al oamenilor de bine.

Știrile zilei

Predică în catedrală. Duminica trecută, la finea sfintei liturghii, a ținut o frumoasă predică Trandafir Scorobeț, asesor consistorial.

Suveranul proprietar a trei regimente. M. S. Regele a dat nouă dovadă despre iubirea ce necurmat o poartă pentru armată și despre recunoștința Sa în fața neîntrecutelor ei calități ostășești. Monitorul Oficial publică în altul ordin de zi, prin care Suveranul, cu ocazia încoronării, ia proprietatea: regimentului 4 de artilerie, regimentului de escortă regală, și regimentului 91 de infanterie.

Arta poporului român a fost subiectul conferinței ținute în ziua de sf. Dimitrie la Lugoj din partea dlui profesor Nicolae Iorga. S'au arătat prin proiecțiuni diferite monumente românești și s'au explicat părțile originale și părțile de împrumut străină. Conferința constată că unitatea națională se oglindește în sufletul românesc prin una și aceeași artă, cultivată în toate provinciile locuite de români, cu deosebite influențe străine dar romanizate: această unitate este făcută de veacuri. — Conferința dlui N. Iorga, cum se anunță din Lugoj, a fost bine cercetată, cu toate că au lipsit din sală frații greco-catolici și aderenții partidului național. (Și totuși se zice că nu facem politică în chestiuni de cultură și de artă...)

Act de mulțumire. Domnul senator de Sighișoara Ignatie Mircea a binevoit a dăruia pe seama bisericii ortodoxe din Cohalm 3000 lei în scopul procurării unui clopot, pentru gimnaziul din Cohalm 3000 lei și pentru școala primară de stat din aceeași localitate 1000 lei. În numele parohiei ortodoxe, a gimnaziului și a școlii prima e, din Cohalm îi exprim Domnului senator Ignatie Mircea cele mai călduroase mulțumiri. *Emilian Stoica*, protopop.

Vindcări. La Paris au făcut o deosebită senzație conferințele profesorului Coue din Nancy asupra influenței miraculoase a autosugestiei. Prin simpla voință a celor suferinzi, profesorul Coue a obținut vindecări uimitoare. Paralitici urcă scările amvonului în cărje și le coboară fără nici un sprijin. E destul ca omul să-și spună zilnic de câteva ori că se simte bine și mulțumit, ca această stare să se afirme cu adevărat în organismul său.

să fie «începătorii mântuirii» neamului românesc. Inceputul de mântuire, pe care l puseseră mai înainte de asta cu trei sute și câțiva ani, l-a plătit și dansul cu viața, cu capul său.

Cuvine se dară, ca noi, cei de azi, cărora ni s'a hărăzit norocul de a vedea întrupată a doua mântuire a neamului românesc, să aducem prin osul rugăciunilor noastre pentru sufletul lui Mihai Vodă, care n'a fost numai viteaz, ci și mucenic — *întâiul* mare mucenic — al unității politice a tuturor românilor din stânga Dunării.

De ce ajungem să facem pomenirea lui Mihai Viteazul tocmai azi la SS. arhangheli și chiar și în bisericele noastre? Eată o întrebare căreia mă voi sărgui să-i răspund.

Astăzi prăznuim, sub raportul mântuirii sufletesti, pe căpeteniile Ingerilor lui Dumnezeu cari sânt SS. arhangheli Mihail și Gavril, cari au conlucrat cu Dumnezeu de aproape la mântuirea oamenilor din robia păcatului.

Cu deosebire rolul arhanghelului Mihail este foarte marcant în economia divină. Tradiții și legende s'au format, încă în evraism, în legea veche în jurul persoanei sfântului arhanghel Mihail, tradiții și legende cari, în parte, au trecut și în creștinism și chiar au fost dezvoltate la creștini. În Sf. Scriptură, la creștini arh. Mihail figurează ca luptător cu Draconul (Apoc.: XII 7). De aceea și înfățișarea sa în iconografia creștină este militărească.

Insuși numele Mihail în sine spune mult. El însemnează atâta cât: Cine este ca Dumnezeu? Ear numele de Gavril înseamnă: Puterea lui Dumnezeu.

«Lumina Satelor». Atragem atențiunea onoratei preoțimi asupra hotărârilor congresului Asociației noastre luând cunoștință de ele să căutăm a ne conforma și până se vor lua dispoziții speciale. Îndeosebi să se trimită d' urgență lista cu adresele la administrația «Lumina Satelor» notând și protopopiatul căruia aparține preotul. Orientarea pe care vom căuta să ni-o câștigăm dela administrația foii, ne va arăta pe ceice își dau seama de puterea mare, pe care o are o bună gazetă pentru popor. Trebuie să înțelegem importanța lucrului, pe care îl săvârșește această foaie religioasă pentru îndrumarea vieții poporului nostru. Să ne pătrundem de valoarea sprijinului, pe care îl dă activității noastre pastorale prin povețele creștinești, pe care le ducă în casele creștinilor, — și acolo unde noi nu putem ajunge totdeauna. Ea este azi cel mai de seamă tovarăș în lucrul nostru de răspândire a evangheliei lui Hristos între oameni. Și tocmai de aceea ni se impune datoria să facem ca să pătrundă cu lumina ei în cât mai multe familii. *Biroul central al Asociației.*

Calendarul arhidiecezan s'a pus în vânzare sub titlul Calendarul Bunului Creștin pentru anul 1923. Se găsește: la Librăria Arhidiecezană în Sibiu, în tutungerii și în toate librăriile.

† Pr. Toma Frateș. Sâmbătă în 11 Noembrie 1922, a fost înmormântat în cimiterul bisericii noastre din Bacăfașu preotul Toma Frateș, în etate de 73 ani. A servit ca învățător 7 ani, capelan și preot 29 de ani, ear ca pensionar 13 ani, fiind văduv de 36 ani. Fie i țărâna ușoară și memoria binecuvântată.

Teatru românesc în Sibiu. Azi, Marți, 21 Nov n la ora 3 p. m. se va reprezenta din nou frumoasa feerie Ileana, de I. Borgia. Bilete de intrare se află la cassa teatrului ordșenesc, dela 10—12 și 2—3. Venitul curat e destinat «Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român».

O ilustrată. Dl. E. Fischer a scos în atelierul său fotografic în Sibiu o ilustrată bine reușită a regretatului președinte al Asociațiunii, *Andrei Barseanu*. Pe masa ori căruia bun român, chipul simpatice al celui dispărut totdeauna va fi stimul de înălțare și îndemn de muncă desinteresată. De vânzare în biroul Asociațiunii, cu 3 Lei bucata.

Teatru orașului Sibiu

Director: W. Popp

In 22 și 23 Noembrie: Dansuri clasice. Debutează artista Iulia Hubak dela teatrul Scala din Milano.

Inceputul la ora 7¹, seara

FOIȘOARA

Intru pomenirea lui Mihai Viteazul†

«Se cădea acelaia (In Iisus), carele... pe mulți a acuz la mărire, ca prin patimi să se săvârșească, ca începător al mântuirii lor». *Evrei: II. 10.*

Iubiților creștini! Cuvintele acestea, scoase din apostolul de azi, cuvinte ale sfântului Pavel, îndreptate către conaționalii săi evrei, au astăzi pentru noi un înțeles.

Prin ele se explică, în primul loc, taina neînțeleasă din destul d' mintea omenească: de ce însuși Mântuitorul Hristos, deși Fiul al lui Dumnezeu, a trebuit să sufere dela ticăloșii de oameni moartea cea mai de ocară de pe acea vreme.

Prin patimile Sale, Mântuitorul Hristos s'a făcut Începătorul și desăvârșitorul mântuirii neamului omenească, ear de misiunea aceasta s'a achitat, prin suprema jertfă pe care o putea aduce, prin jertfa vieții Sale pământești.

Celălalt înțeles — înțelesul omenească legat de ziua de azi — al cuvintelor sf. Pavel zace foarte aproape de simțurile noastre.

Ne-am rugat adecă azi, la ziua sfintilor arhangheli Mihail și Gavril, cu toții pentru odihna sufletului și a rămășițelor pământești ale lui Mihai Viteazul, pe care l-a sortit Provedința divină

* Cuvântare ținută în ziua sf. arhangheli, în catedrala din Arad, anul 1919.

După vechile tradiții și legende, arhanghelul Mihail, cu spadă de foc în mână, este păzitorul raiului după izgonirea lui Adam de acolo; dar tot Mihail arhanghelul conduce în rai pe sfinții Testamentului vechiu, scoși de Hristos din iad. — Vă întreb: Mihai-Vodă Viteazul n'a fost și el un arhanghel românesc, care cu spada de oțel în dreapta sa, a ținut calea celorcare ni stricaseră moșia și cele sfinte ale legii noastre românești? Și, oare, nu a scos și el pe frații săi, deși numai pe scurtă vreme, din iadul robiei politice, și nu i-a călăuzit la libertatea și unitatea politică?

Mai departe arhanghelul Mihail era considerat de către evreii de odinioară ca Mare-principe al neamului evreesc, care stătea nevăzut în fruntea oștirilor evreesti și le conducea în luptele lor prin brațul de oțel și prin sufletul său energetic, pentru libertatea politică și religioasă. De aceea prorocul Daniil li zice: principe mare și ocrotitor al evreilor (Dan. X. 13, XII 1). — De aceea și biserica ortodoxă prăznuiește pe arhanghelul Mihail de asemenea ca pe cel ce a fost «odinioară mai mare neamului iudeilor, ear acum ajutor creștinilor». Și tot prin cântările bisericii orientale este invocat arh. Mihail ca «putere și tărie... și împreună luptător» al împăratului împotriva limbilor vrășmașe și cumplite cari în vremea împăraților bizantini erau Turcii, «fii Agarei», după cum cântă în veacul IX imnologul bisericesc Iosif.

(Urmează)

Revistă pedagogică. În Caransebeș apare cu 1 Noembrie 1922, tipărită în Tipografia Diecezană, o bună revistă pedagogică, sub numirea *Școala Bănățeană*, organ al Asociației învățătorilor din Caras-Severin. Redactor este dl *Pavel Jumanca*. În comitetul de redacție se află câțiva dintre cei mai muncitori dascăli români, d-nii: Gh. Bleanu, P. Costescu, Gh. Lipovanu, C. Liuba, Gh. Neamțu și Iosif Olariu. Revista apare de două ori pe lună. Abonamentul 15 lei, până la sfârșitul anului. Redacția și administrația: Școala primară în Caransebeș. — Primul număr se prezintă în condiții mult promițătoare. Cuprinde articole bine scrise, de: I. Marilă, revizor școlar, P. Jumanca care arată Programul publicat ei; învățătorul și politica de Gh. Neamțu, informații ș. a. Pretenții școlare și ai culturii au priet să întindă mână de ajutor vrednicului organ pedagogic dela Caransebeș.

Societatea de lectură a studenților în teologia ortodoxă română, din Arad s'a constituit pentru anul școlar 1922-23 în ședința sa plenară ținută în ziua de 29 Octombrie 1922.

Tot mai mult se încurcă. Ziarul *Albina*, organ de propagandă papistașă în România întregită, află că participarea episcopilor greco-catolici la serviciul divin în biserica încoronării este «lucru natural», fiindcă demnitatea (!) nu le iartă să stea într'un rând cu căpeteniile armenști, evreești și turcești. Acelaș organ, în răvna sa vrednică de-o cauză mai bună, voește să dovedească nu numai că biserica unită «a salvat» de sărbzare pe românii din Ardeal, ci și pe cei din *Bihor*. (Căm câți sârbi erau și mai sânt în Bihor? R. d.) În sfârșit tot *Albina* scrie că Suveranul nostru, de religie catolică, trebuie să se încoroneze nu în catedrala ortodoxă, ci în biserica unită din Alba Iulia. Va să zică, în acest caz, serviciul divin și predarea coroanelor Suveranilor români trebuie să se facă de prelații *Mattath, Glattfelder* și ceilalți, în frunte cu primatul *Csernoch*, — și toți aceștia, fără excepție, ar fi înălțat rugăciuni calde și sincere — după concepția Albinei — pentru fericirea și întărirea țării și neamului românesc...

Foșia dela Blaj bate aceleași strune: oficiosa bisericii greco-catolice, scrie adecă — în limba ei — următoarele despre *telegrama* papistă: «Cu sau fără o atare telegramă, biserica noastră (greco-catolică) și arhieriei ei nu puteau să aibă o altă atitudine».

E regretabilă această mentalitate!

A apărut:

Calendarul Bunului Creștin pe anul 1923

Este cel mai bun calendar

Cuprinde materie foarte bogată: culturală și literară, cu articole de învățătură și petrecere, și cu numeroase icoane, și adecă:

Afară de chipurile M. M. L. L. Regelui și Reginei (care se pot așeza și în cadre sau rame), mai multe chipuri frumoase dela încoronarea în Alba-Iulia, precum și Coroana de oțel a Regelui și Coroana de aur a Reginei noastre; apoi icoanele: Principilor moștenitori români Carol și Elena, a lui Șaguna și Avram Iancu, ș. a. ș. a.

Din materialul Calendarului amintim următoarele: Despre încoronarea din 1922. Sfințirea bisericii încoronării la Alba-Iulia. Regele și Regina tuturor românilor. Eroul Avram Iancu. Marele dascăl Gheorghe Lazar. Andrei Șaguna și gimnaziul din Brad. Despre biserica românească. Uriașul, o povestire cu tâlc. Versuri alese. Purițele și musca, povești. Istorie și snoave cu haz, povățuiri, glume și altele. — Târguri și anunțuri de tot felul.

Calendarul Bunului Creștin se vinde la Librăria Arhidiecezană în Sibiu, și în alte librării. Costă 10 lei, fără șematism, și 15 lei cu șematismul Arhidiecezei de Alba-Iulia și Sibiu.

Ileana

— Ferie de Ion Borcia —

Feeria în trei tablouri a regretatului poet și profesor Ioan Borcia, jucată din prilejul «dunării» generale a Asociațiunii (Sibiu, 8 Noembrie 1922) merită să fie cunoscută de cât mai mulți cetitori, cari doresc să se introducă în satele și orașele noastre piese teatrale potrivite pentru publicul și pentru diletanții noștri. Eată o peatră de încercare, vrednică de luat în seamă.

Feeria *Ileana* va trebui să se tipărească cât mai curând și să se răspândească. Cuprinsul ei va lămurii mai bine afirmarea noastră: într'un sat românesc trăiește văduva săracă Ana, cu fiica ei *Ileana*. Flăcăul bogat Radu vrea să și bată joc de ea, dar *Ileana*, mândră în cinstea ei de fată, îl respinge. Moș Gheorghe, bătrânul cu minte și plin de bun simț, este un al doilea tată al *Ileanii* și-i ia apărarea, când nu vreau să înceteze bătăliile.

Bărfelile se țin lanț, fiindcă *Ileana* aduce cununa din câmp și scapă teafără de udatul cu apă — obiceiul satului ei — (secerătorii cântă: cântecul cununei de grâu), ear fata Vetei celei bogate, Stana, are pielea prea albă, decât să alerge în arșița soarelui... Moș Gheorghe spune sătenilor «balada lui *Limir Impărat*», căruia i-au furat lelele mințile și i-au fermecat să doarmă, până când «va veni o fată, cu inima curată, de nici o vină pătată și cu credința nestăruțată, să se jertfească, ea să răsunască, pe *Limir* să lămuriască». *Ileana* ascultă și ea cum trebuie să fie fata și cum trebuie să pornească într'o zi de Joi, în fapt de seară, singură, când se arată luna. *Ileana*, jignită de înțepăturile nedrepte, pleacă, ia lumea în cap, lăsând pe mama Ana în lacrimi...

Actul al 2-lea se petrece în inima unei păduri mari, la Mama pădurii. *Ileana* e în slujba ei și aruncă în cazanul vrăjitoarei flori culese din 77 de hotare.

A venit cu gândul de a scăpa pe *Limir Impărat*, dar nu știe cum. Cruculița de acasă o va ajuta. În stânci și în trunchiuri de stejar sânt vrăjite sufletele multor oameni de omenie. Sf. Vineri trece pe acolo, cu o sarcină de lemne în spinare. *Ileana* îi ajută, e bună, și drept răsplată primește o perie, un pieptene și o năframă. Când o întreabă sf. Vineri: «...spune mi ai credință și tărie să înfrunți apoi a iadului urgie?», răspunde ea: «Numai de Dumnezeu din cer mi-e teamă». Mai primește un soi de earbă, care-i dă putința să fie stăpână peste vraja strigoii. Stâncile și copacii se tânguie, iese luna, lelele vin la joc, cu ajutorul ierbii vede *Ileana*, în loc să adoarmă, ca a tădată. Mama pădurii întreabă pe lele ce au săvârșit, și fiecare dă seama de isprăvurile ticăloase. Lelele își joacă hora și cântă. *Limir Impărat* se trezește din somnul greu și vede pe *Ileana*. Amândoi își destănuiesc iubirea și se hotărăsc să fugă. Mama pădurii vrea să-i sfășie cu dinții. Ca în poveștile noastre, intră în acțiune peria, pieptenele, năframa — și după fiecare piedecă învinsă apare Sgripturoaica victorioasă. Când e primejdia mai mare, scapă pe *Ileana cruculița* din sân. Pe Strigoia a ajuns o un fulger și a omorât-o. Cei chinuți de Mama pădurii apar cu trupurile lor de mai înainte și mulțumesc salvatoarei, care — fiindcă și-a uitat o clipă de mama ei de acasă — nu poate să se bucure de *Limirul* ei.

Actul al 3-lea se petrece în satul *Ileanii*. *Limir* s'a băgat argat la bogătașul satului. *Vorniceii* de nuntă ai lui Radu, cu stegarul în frunte, se apropie de casa Stanei. *Ileana* a venit, nebăgată de nimeni în seamă, în sat și abea câtră sfârșit, când *Limir* se plânge lui Moș Gheorghe de soarta sa, se arată cine este. Doi vorniceii împărătești caută pe fata care le a scăpat împăratul. Mama Stanei e gata-gata să lase pe ginerele Radu, dar fata săracă, *Ileana*, își ia răsplata pentru suferințele îndurate și pentru credința ei. *Limir Impărat* îi pune coroana în cap și o duce cu alai la curțile sale împărătești.

Dupăcum vedem, subiectul e luat din poveștile populare. Ion Borcia a fost poet plin de subtilitate, stăpân pe o formă elegantă.

Piesa sa teatrală pledează pentru credință, pentru iubire, pentru frumusețe; — are coruri țărănești, jocuri naționale și dansuri, la cari fantazia aranjatorilor poate să joace și ea, conține sentințe morale, îmbrăcate în formă artistică, feeria aceasta este contribuție frumoasă la repertoriul nostru teatral, de care avem trebuință.

Muzica dlui profesor din Sibiu, N. Oancea, este adaptată spiritului piesei. Compositorul N. Oancea merită toată lauda. —

Câteva notițe pentru cititorii cari vor vrea să joace feeria: Roluri 3 principale: *Ileana*, *Limir*, Moș Gheorghe; 7 secundare (5 femei și 2 bărbați); scenăria: Sat românesc și pădure întunecoasă, (schimb de scenă cam complicat în a. II). Costume: fantastice (zâne, regi etc.) și țărănești. Durata: cam 2½ ore. Se poate afla manuscrisul, deocamdată, la dl *Nicolae Băilă*, la «Asociațiune», Sibiu, pentru prețul decopierii. Unele lungimi ale piesii pot fi scurtate.

Reprezentarea feeriei acesteia la adunarea generală a Asociațiunii a fost și o comemorare adusă bunului și entusiastului Ioan Borcia.

Jucată a fost piesa din partea unei trupe de diletanți (regisor dl N. Băilă) cu rezultat satisfăcător. Felicităm pe toți pentru muncă depusă și dorim ca feeria să se joace, în distribuția actuală, și în alte localități. H. P. P.

Poșta redacției

Părintelui I. C. Statutele Fondului de pensii sânt acum în lucrare, pe o bază nouă, conform actualizării retribuțiilor.

Nr. 686 1922

(207) 1—3

Concurs repetiț

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III. *Veneția de sus* se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuțiile împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc, iar concurenții cu prealabila încunștințare a subscrierului se vor prezenta în vreo Duminecă sau sârbătoare în biserică, spre a cânta, cuvânta, respective a celebra.

Făgăraș, la 25 Oct. 1922.

Oficiul protopresbiteral român ortodox al tractului Făgăraș.

Nicolae Borzea
protopop

Nr. 685/1922

(206) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III Râusor protopresbiteratul Făgăraș se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Concurenții sânt poștiți a și înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis și pe lângă observarea dispozițiilor reglementare a se prezenta în comună spre a face cunoștința poporului.

Făgăraș, 26 Oct. 1922,

Oficiul protopresbiteral român ortodox al tractului Făgăraș.

Nicolae Borzea,
protopop.

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copșa: 2:30, 10:40, 14:35, 20:40.
2. Spre Vinț: 4:05, 18:35
3. Spre Râu-Vadului, Peatra-Olt, București: 2:54, 13:45, 19, (accelerat).
4. Spre Făgăraș: 5:05, 15:50.
5. Spre Ciznădie: 5:16, 9:30, 15.
6. Spre Agnita, Sighișoara: 17:45.
7. La Ocna, tren școlar: 6:20, 13:25.

II. Sosire: 1. Dela Copșa: 1:13, 9, 15:23, 18:50.
2. Dela Vinț: 10:20, 17:04.
3. Dela Râu-Vadului, Peatra Olt, București: 1:44, 12:20 (accelerat), 16:15.
4. Dela Făgăraș: 8:30, 14:13.
5. Dela Ciznădie: 7, 11:35, 20:03.
6. Dela Sighișoara: 8:50.
7. Dela Ocna, tren școlar: 7:30, 14:34.